

Az 79-dik Kurirhoz tartozó Tóldalék.

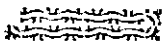
Hogy valamelly Országba igaz és Szin-mutatás nélkül való Egyeség legyen, meg kívántatik e' arra, hogy annak tagjai vagy mind Catholikusok, vagy Kálvinisták, vagy mind Lutheránusok legyenek??

Azt minden ember tudja, hogy a' Vallás-béli villongások miatt sokszor a' Közönséges-társaságok, a' leg-vezedelmesebb állapotra jutottak. De kivált igaz volt e Magyar Országáról, a' hol a' leg-nagyobb és leg-dühösebb fegyver fogások a' miatt estek, hogy egyik nem ugy hitt mint a' másik. Nagy akadályára voltak mind ezek a' köz haszon elől mozdításának. Leg-közelébb való példánk erre a' tavallyi Ország-Gyűlése, a' hol az Ország java 's haszna munkálódásának sérelme hátra maradásával, azok a' soha tatám tölle elől nem forduló jó és alkalmas idők, nagyok részént tsak a' tsupa szóbeli vetelkedésekbe tölték-el. Fájjalva tapasztalták, 's tapasztalják máig is sokan ezen egyenetlenségnek keserű gyümöltseit, de ugy tartják, hogy róla nem tehetnek. Azt gondolják közönségesen, hogy ennek más orvassága nem lehet, hanemha mindennek egy vallásra állanak. De ha azt hisszük, így szin-mutatás nélkül való edgyeséget soha sem reménylhetünk, mert mindenik a' maga Vallását tartván jobbnak, mindenkor sent marad az a' Kérdés, hogy melyiknek kell a' másik Hitét bé-venni. Ennek nem tselekedésére pedig egyiknek olyan vagy több oka lehet mint a' másiknak, valamint az értelem külömb külömb féle, még a' külső és szembe-tűnő dolgokra nézve is; ugy akárkinek is attól, a' mint oktattatott el-távozni, kivált a' Hit dolgába, mely

mely a' belső meg-győződésből van, tsak nem lehetetlen. Várjuk-el a' Protestánsoknak Egyházi Gyűlései mire mennek; most minnyájon azon vágnak, hogy a' két Protestáns Vallást meg-edgyeztesék. Ugy láttzik, hogy lehet is reménység hozzá; mikor ugy-is kevés, és az-is inkább tsak szóbeli különbség van köztök. Az igaz hogy lehetne, ha minden olyan gondolkodású, annyi tudományú; olyan engedelmes volna, mint a' kik azt lehetségesnek tartják. De kérdezzünk-meg tsak kit kit ezek felől; meg-fogjuk tapasztalni, hogy az egyefészet ugyan mindenik kívánnya, de külömb-külob-féle módon. Mindenik, (kivált értem a' köz-népet) tsak ahoz ragaszkodik, a' mint tanított. Nem hihetem-el, hogy közönségesen lehessen egyfészet a' Hitbe mind addig; míg az emberi erőtlenségek, a' millyen a' magunk mód nélkül való szeretete, a' Kevélység és a' Szégyen bennünk meg-lélznek. Ezek pedig mind olyan tulajdonságok, mellyeknek mind ez ideig-is semmi Philozofia ellent nem állhatott. Tsak annyiba igyekezzünk hát az egyfészetnek el-érésére, a' mennyibe ahoz reménységünk lehet. A' békefélség kívánása, a' tsendes Lélek, a' magunkba való térés, és a' mások felől való jó ítélet tétel, leg-munkáltatóbb Eszközök lehetnek erre. Tsak azt mondom, a' mit magamon tapasztaltam, avagy tsak a' mellyek által meg-győzöttetve lévén, egy-forma indulattal viselhettem mind a' Pápistához, mind a' Kálvinistához, mind a' Lutheránushoz. Ha mások is mint én, ezek által meg-győződven, le-mondanak az egymás ellen való helytelen gyűlölségről, az illetlen és Istenről ráuk nem bizott mások leike idveffége felől való gondoskodással (curiositással) fel hagynak, bizván az Istenre a' mi az Istené, az Evangyeliomra, és a' Józan-okolság tanítására; kívánják, ha minden Embereket ugy néznek, mint Hazafi-társaikat, ha a' meg-rögzött bal-vélekedéseket le-vetkezik 's t., nem lesz szükséges, hogy minnyájan vagy Pápistákka, vagy Kálvinistákka, vagy Lutheránusokká légyünk, és még-is elérjük azt, hogy

szinte olyan jó Egyesség lesz köztünk, mintha mind ugyan azon egy Vallásnak, egy Atyafiak, sőt tulajdon testvérek volnánk. Ezt pedig meg lehet tselekedni a' mint mondom, ha ezeket jól gondolóra veszfzük:

1. ször. Ha meg gondoljuk, hogy valamit Isten teremtett, mind jó, és hogy bölts vége van minden dolognak meg engedésébe. Valamint én a' magam Vallását jónak tartom, úgy a' másé is jó, még pedig szinte olyan jó az övé annak, mint az enyém nékem, még pedig Isten előtt-is, tsak hogy mindenikünk a' képpen tselekedjen és Izivből, 1. Jan. 3. 20. 21. a' mint a' maga Vallása szerint e' vagy ama dolognak tselekedése, vagy eltávoztatása felől belső-képpen meg van győzelve, Rom. 14. 14. mert az Isten mindentől a' szerint veszf számot, a' mint az értelmet adta néki, azért mindenikünk ő magáról ad számot az Istennek Rom. 14. 12. Ismét a' Pogányt a' Természet Törvényéből, a' 'Sidót az Ó Testamentomból itéli meg. Rom. 2. 6 — 14. E' szerint már én azt is merem mondani: Fel teszem, hogy valamelly Vallásba hibás szokások, rend tartások vagynak, de ha én úgy tanítottam, hogy mind azok jók és szükségeseek, és én azok felől meg vagyok győződve annyira, hogy minden iparkodásom 's vizsgálódásom után is (ignorantia invincibilis) azoknak hijjánofságok ellen semmi ki-fogásom nem lehet, ha mondom azok hibás tselekedetek volnának-is, de ha az én Lelkém esmérte engem azok felől nem vádol, hanem inkább erősít annak el-hitéssébe, tartozom véghez vinni, mert az Isten mindentől a' szerint veszf számot, a' mint volt benne az értelem. Azért tehát valamint én egy együgyű Pápillába nem kárhoztathatom azt, ha ő a' Penteken vagy Szombaton való Hús ételt vétkes dolognak hiszi, vagy ha ő az igaz Bőjtöt tsak éppen a' Hús ételtől való magát meg tartoztatásba gondolja álni. Rom. 14. 15. úgy egy tudatlan Kálvinistát sem lehet azért meg-ítélni, hogy vakmerőképpen az Istennek előre való végezését hiszi, tsak hogy az eránt

meg-légyenek győződve leg-alább magokra nézve,
 az az, hidják azt szent együgyűségből, mert ha
 tudják, hogy a' Bőjt nem csak a' Hús nem ételből
 áll, és hogy az Isteni gondviselés Eszközök által
 megy végbe, vétkeznek hogy az ellen tselekednek,
 a' mint belsőképpen hisznek. Jac. 4. 17. Ne vétel-
 kedjünk hát azon, mellyik az igaz Vallás? Ki hisz
 egyenesebben? kelletténél fellyebb, mert ugy soha
 egyebségre nem lépünk, hanem mondjuk azt, hogy
 mindenik igaz annak, a' ki azt ugy hiszi, és így
 minden ember akármelley Valláson légyen, valamit
 belső meg-győződésből tesz, jól tselekedzi. Ezzel
 nem azt mondom, hogy mindent valamit monda-
 nak vaktába el-hidjünk, és hogy eleget teszünk kö-
 telefségünknek, ha azokat tselekedszük, a' mit Ta-
 nítottunk elénkbe adnak, mert a' Hit a' mint mon-
 dom meg-győződést kíván, a' meg-győződés pedig
 vizsgálódás által megy végbe. Szükséges hát né-
 künk, a' mennyibe töllünk ki-telik utánna járnunk,
 hogy olyan legyen a' mi Hitünk, a' melly az Isten
 beszédével meg-egyezzen, és a' mellyen meg-
 nyugodt Elmével lehelsünk. Ez az Isten akarata,
 ennél többet töllünk nem vár, így lesz segítségül
 hihetlenségünknek. Ha az Isten ezekkel meg-eleg-
 szik, miért kívánnánk mi többet? miért gyűlöhet-
 nénk mi valakit azért, hogy másképpen vagyon valami
 felől meg-győződve mint mi 1 Jan. 2. 9. 11. holott
 nints nemessebb dolog Isten előtt és kedvesebb,
 mint szívből valamit tselekedni, és ha szinte nem
 tökéletes-is a' mi tselekedetünk, csak szívből lé-
 gyen, kedves az Isten előtt. Azért mondta a' Kris-
 tus, hogy az az Afiszony, a' ki két fillért vetett a'
 Ládába, leg-többet adott, mert abból adott a' mi-
 je volt, és szívből tselekedte. Luc. 21. 3. De még
 e' felett vétek-is kárhoztatnunk valakit azért, hogy
 nem ugy hisz mint mi, mert a' Kegyelem 's az Er-
 telem adás Isten ajándéka Rom. 12. 6. Ő kívánhat
 hát ilyen vagy amollyan Hitet az Embertől, nem
 az Ember az Embertől. Rom. 14. 10. Mitsoda jus-
 sal bánthatnám én azt, a' ki hatalmam alatt nints,
 már

már pedig ha gyűlölök valakit azért, hogy nem úgy hisz mint én, meg-bántom annak a' lelki-es-timéretét, a' mellynek én Ura nem vagyok. Miképpen kárhoztathatnám hát én azt, a' ki a' szerint hisz a' mint érti? *Rom. 14. 22.* ha nem kárhoztathatom, hogy gyűlölhetném? ha nem gyűlölöm, miért ne lehetne köztünk igaz egyesség a' nélkül, hogy minnyájan ugyan azon vallásuak légyünk?

2 szor. Ha meg olvasom az Evangyeliomot, a' mellvet a' Krístus és az Apostolok kezünkbe adtak, mindjárt tapasztalom, hogy a' tellyes, felebaráti szeretetnek javaslásával. Kítsoda pedig a' felebarát meg mondja: Krístus példa-beszédbbe *Matth. 5. 44.* hogy nem Atyánkfiak, Rokonink, hanem még ellenségeink is. De talám azt gondolja valaki? lehet a' felebaráti szeretetet gyakorolni, de lehet a' Vallás és az Isten ditsősége mellett is buzogni, és e' szerint valakit Hitibe vagy Vallásába való hibáért, tévedésiért gyűlölni. Én azt mondom nem lehet, mi-helyt egyszer az igaz, a' mit oda fellyebb mondotam, hogy a' nints mi réánk bizva. *Rom. 14. 122.* Sőt vagyon nyilvánosságos ellenkező parantsolatunk, hogy ne bántuk a' Konkollyt az aratásig. *Matth. 13. 29.* Miképpen kárhoztathatnám tehát én azt, a' ki a' szerint hisz a' mint érti? ha nem kárhoztathatom, hogy gyűlölhetném? ha nem gyűlölöm. s a' t.

3 szor. Ha a' Józan-okofságra halgatok. *[A' Természet törvénye tanítja azt: *Militat pro quolibet jus Connatum bonae existimationis,* az az, lenkit addig vétkesnek vagy hibásnak nem mondhatok, míg nem tapasztalom, vagy meg nem bizonyíthatom. Már mellyik Vallásba való tisztelet helyesebb vagy kedvesebb Isten előtt, azt, a' mennyibe kívált az Isten a' Szívré néz egyikünk is az életbe meg nem mutathatja. Elég az, ha mi a' magunkét; jónak, helyesnek, és Isten előtt kedvesnek tartjuk; ha azomba meg is vagyunk felölle győzöttetve, a' máséról pedig azt mondjuk, hogy az is színte olyan jó és idvességes annak, a' ki úgy hiszi, és meg győződött felölle. A' pedig megálhat ám, hogy*

hogy mindenik Vallás szinte olyan jó legyen, ha
 ellenkezni látnak is egymással. Mert példának
 kéért 1-ször magunkra nézve, ha mi külön-külön
 minnyájan csak magunkról tartozunk számolni, így
 semmi egyéb vetésünknek (*collisio*) nem kell a más
 Vallásnak hitivel lenni, mellyre nézve osztán e-
 gyiknek Vallása jobb lehetne mint a másiké. 2-ször
 az Istenre nézve is szinte úgy nints benne többé kö-
 lömség, mert jóllehet van okos Isteni tisztelet, és
 van tökélye leebb módja is ugyan azon tiszteletnek,
 de ha az Isten attól többet kér, a' kinek többet a-
 dott, nyilván való, hogy a' számvételbe csak an-
 nyiba fog különbséget tenni. Hitűnkre nézve,
 mint kinek kinek közüllünk, az esméretet adta. Tap-
 tsuk hát mi is ehez magunkat, így kötelességünk-
 nek is eleget teszünk, az Istent sem bántjuk meg, az
 egymás ellen való gyűlölséget is eltávolítjuk. Mi-
 képpen kárhoztathatnám tehát én, 's a' t.

4-szer. Ha fel-veszem a' Polgári-társaság álla-
 potját. Valami a' Polgári-társaság igazgatásával
 meg-egyez, a' mind jó és Szent, valami pedig az-
 zal ellenkezik, az Isten Törvényével ellenkezik,
 mert az Isten a' Polgári-társaságnak nem csak aka-
 rója, hanem fel-állítója is *Martini. in Post. de iure*
Cittis C. 1. §. 17. 18. Bár nézzük-el az egész E-
 vangyéliomot, nints a' Krisztusnak majd egy szava is,
 a' melly úgy ne volna intézve, hogy egyszersmind
 a' Köz jónak elől-mozdittásáta ne tzelezná. Azt
 mondhatná valaki, hogy e' szerint az Evangyéliom
 nem különböz a' Polgári törvényektől, és én erre
 azt felelem, hogy a' tzejlára és hasznára nézve
 nem is, hanem csak ennyiben: A' leg-okosabb Pol-
 gári törvényt szabók is mint a' Romaiak a' 12. Táb-
 lán írott Törvényeiknek ki-adásával csak azon vól-
 tak, hogy minden alattok való azokhoz, 's azok-
 nak szó szerint való értelméhez alkalmaztassák ma-
 gokat, de a' Krisztus ezeknél annyival mondott töb-
 bét, hogy ő a' tilalmazó Törvényeibe tiltja az al-
 kalmatosságot is mint gyökerét a' bűnnek, a' pa-
 rantsóba mond eszközöket is, mellyek által azok
 nak

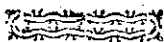
nak végbe vitelére el-juthatunk. Ezen fellyül az Evangyéliomi Törvények annyiba különböznek a' Polgári Törvényektől, hogy a' Krisztus mint mindent-tudó Isten Szívet kíván, szívből való jó tselekedetet és szívből való el-távoztatását a' Bűnnek, a' Polgári Törvényeknek pedig nintsenek a' gondolati alájok vetve. Már a' melly Vallás nem ellenkezik a' Polgári-társaság igazgatásával meg-egyez az az Isten Törvényével, a' melly meg-egyez az Isten Törvényével nem lehet azt kárhoztatni. Ugyde az egész Keresztényen Vallás olyan, hogy akármelyik részét vegyük-fel, akár egy akár más Vallásuak közt igaz értelemben, soha olyat nem mond, a' melly csak leg-kisebb alkalmatosságot szolgáltatna is arra, hogy azzal a' Köz-társaságnak akár külső akár belső békeisége fel-forgattathatnék. Ha e' meg nints benne, nintsen erre senkinek ezen tekintetből elegendő oka az egyik vagy más Vallású Embernek Hitét kárhoztatni. Azert élünk egy társaságban, hogy azon társaságnak a' mellynek tagjai vagyunk, elől-menetelén egy Szível és Lélekkel munkálódjunk, de ha a' Vallásba való különböző Ertelem nem tesz ezeknek semmi akadályt, miképpen kárhoztathatnám én azt? 's a' t.

5. ször. Ha félre teszek minden előre belém vert és meg-rögzött bal-vélekedéseket. Azert adta az Isten mind a' szabad-akaratot, mind a' Józan-okoságot, hogy azokkal éljünk. Már ha a' magunk ítéletét, valamelly dolog felől zabolán nem akarjuk tartani, avagy csak igen sokba által fogjuk azt látni, ha együgyűek vagyunk-is, hogy különb-külömbféle tekintetből (Politica) lehetett nekünk e' vagy ama dolog felől illyen vagy amollyan értelmet venni a' fejünkbe azoknak, a' kik mi nekünk tanítóul rendeltettek. Az egymás ellen forralt gyűlölséges gondolatokat, 's sokszor tsupa rá-fogásokat 's hamis vádokat, mellyekkel kivált a' múlt Századba kijött Könyvek tellyesek, elől sem hozom, mert ezek mind a' két részről vétkes tselekedetek voltak. Egyik mint a' másik a' mint száján ki fért, egymás ellen.

ellen dühösködött. De ez az akkori környül állsokhoz mind jobban hozzá illett. Most pedig a midőn már Isten kegyelméből annyira mentünk, hogy közelebről nézünk egymás szemébe, 's talám egyenesebben is; a' máj megvilágosodott Század és a' mostani nyugodalmas állapotunk ellen való vétek volna, ha mi azon rettenetes zavarodásban élt Eleinknek példáikat követni akarvánk, a' mellynek tsak olvasásától is irtódunk. Nem tsuda volt akkor, mert ha egyik a' Vallásért kardot rártott, a' másiknak *jure moderaminis inculpatæ tutelæ* lehetett magát szabadonosan védelmezni. De már most, mikor tsendes Lélekkel akarunk a' Közjónak elől mozdításához fogni, magunk alatt vágnánk le a' fát, ha erőszakos Ezz' özöket keresnénk azoknak elérésére. Mi erőszakosabb pedig annál, miötha én azt kívánom a' másiktól, hogy azt hidje a' mit én, ha azomba nem akarja, vagy talám nem is akarahatja. Tsak külsöképpen gondolván is vizsgálattzik, a' mikor az Embert arra erőltetik, a' mit tsellekedni nem akar. Ez egyik okok az Europai Fejedelmeknek is, hogy a' zenebonás Frantzia Nemzet ellen ki akarnak kelni, mert nehezen nézik azt, és igazságtalannak tettzik előttök (a' minthogy az is) hogy a' Királynak az ujj Constitutiokat, rendelkezket, lelke esmérete ellen kellett aláírásával meg erőfíttetni. Hát az olyan dolgokba, mellyekből, vagy a' mellyek mellett idvélségünket várják, hogy ne volna helytelen az efféle kívánság. Tegyük azért félre minden bal vélekedést, hadgyuk meg kinek kinek a' maga szabadságát ha igaz az, hogy a' gondolatot 's kívált a' meggyöződést erőltetni nem lehet. Mi-képpen kárhoztathatnám tehát én azt, a' ki 's t. b.

6szor. Ha meg gondolom kinek kinek közülünk mennyi hafzna forog abba, ha mi egymás Vallását nem oltsároljuk, hanem mindent a' maga Lelkére bízunk mindennek minden szemre való hányás nélkül. Tudjuk azt, hogy az ilyen egyik a' más Vallásáról való helytelen és bal-ítéletek voltak okai

okai és kútfejei minden gyűlölségeknök eleitől fogva. Hány ezren voltak, a' kik ezen építvén vagy ártottak a' mibe lehetett Keresztyén, de különböző Vallású Attyokfioknak, vagy leg-alább mikor kitölt vólna is töllök nem használtak. Ha pedig igaz az, hogy egyik kéz a' másikat mossa, másoda jókat nem reménylhetünk mi azzal, ha mind ezeket eltávoztatjuk, melly ugy esik meg, ha mi magunkat e' földön valamint testi jókba, ugy a' lelki értelembe is és a' Hitbe tsak Istentől rendelhetett Sáfároknak tartjuk, melly reánk bizott dologról az Isten ítélő Széke előtt kinek kinek magának kell ízámot adni, a' ki is a' szerint itél bennünket, a' mennyire vólt bennünk az esméret, mert ha a' mi Szívünk minket nem vádol bizodalunk vagyon Istennél 1 Jan. 3. 21. Mi-képpen kárhoztathatnám hát én. 's t. b.

7 szor. Ha el hiszem azt, hogy egyedül az Isten a' Szívek és Vesék vizsgálója, nyilván való következés az, hogy én mint nem Isten, azok felől a' mellyek a' Szívől származnak, ítéletet nem teheek. De különben is mi közöm nekem mind ezekhez. Minnyájan ugyan azon egy végre lietünk, hogy tudniillik az Istent dicsérjük és magasztaljuk. De ha egyik egy féle, másik más féle módon kívánja azon tzeljút el érni, lehet e' nekem azt akármellyiknek is vétkül tulajdonítani? Eppen nem: ki ki tselekedjen a' szerint a' mint meg van gyözettelve. Mi képpen kárhoztathatnám, 's t. b.

8 szor. Ha az igaz böltsefségre akarunk eljutni, azt mondja a' Szent Irás: Kítsoda bölt és tudós mi körülünk, mutassa meg a' jó maga viselésből tselekedetit a' böltsefségnek ízelidségében, ha pedig irigység vagyon és vilzálkodás a' mi Szívünkben, ne dicskedjünk és hazudjunk az igazság ellen. Nem innét fellyül jött böltsefség ez 's t. b. Az onnét fellyül való Böltsefség először títza, annakutánna békefséges, kegyes, engedelmes, tellyes irgalmassággal, és jó gyümölsökkel, kételkedés nélkül és tettetés nélkül való. Az igazságnak gyümölsé-

az vettetik pedig a' békefélségbe azoknak, a' kik békefélséget tselekekeznek. *Jac. 3. 13. — 18.* Ha há az onnét felllyül való békefélséget el akarjuk émi, legyen a' mi tudományuk *tiszta*, az az, az Illenect tiszta beszédéből nem az embereknek egymást sértető irásiból öszve szedett, *békefélséges* az az mert tékletes minden motskolódás és patvarkodás nélküli való, *tellyes irgalmasfélséggel, engedelmis*, az az engedjen a' Józsan-okolságnak, Emberiségnak, Törvénynek, és Hazafiságnak, *grámóltsóhkel kötelesség és tettetés nélkül való*, az az, Szeressük az Istent, Szeressük felebarátunkat.

Többeket hordhatnék elől, de engem ezeknek meg-gondolása-is hathatólszan meg-gyöz a' felöl, hogy lehet egy Országban ezek szerint Igaz és Szimmutatás nélkül való Egyeflség, a' nélkül, hogy azoknak tagjai, vagy mind Pápiillák, vagy mind Kálviniisták, vagy mind Lutránusok légyenek.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Pestől, Sept. 26-dikán. — „Sept. 20-dikán tartotta az Evan. 'Sinat a' maga harmadik Ulését, mellyben fel olvaslatván a' Jegyző Könyv, midőn a' tudományi Dolgokról, és Fundátziókról értekerő Deputátziók emlittettek volna, azt jegyzette meg Kir. Biztos Gróf *Brunszvik* ő Kezgyelmessége, hogy sem a' Tudományi Dolgokat, sem a' Fundátziókat nem vehetné fél munkálódása' tárgyául a' 'Sinat, mivel ezen tárgyoknak sem egyikéről, sem másikáról nem tétetett volna Jelentés a' Királyhoz bé nyóltott könyörgő Levélben; azok eránt tehát el kellett vární az ő Felsége' kezgyelmes Rendelését. Ezen elzre-vételére a' Kir. Biztos Urnak némelleyek az Új Törvényekből feleltek; mások azt válaszolták, hogy a' Tudományi tárgyakra ügyelő Deputátzió, úgy is most tsupán a' *Pædagogicum*, és *Theologicum Seminarium* mohnak felállításáról fog értekezni 's a' t. — A' Jegyző-Könyvnek fel olvasását követte azon Tzikkelyeknek fel olvasása, mellyeket Sept. 16, 17. és 19-dik dik napjain tartott három Uléseiben dolgozott ki a' két 'Sinat által leg elsöben ki rendelt Deputátzió

tázió. — Az említett Tzikkelyek közül most csak kilentzet közölhetek, azokat is csak oly formában, a' minémüben vizsgálás végett terjesztettek eleibe a' Sinatnak:

1. Tzik. Tulajdona az Ekklesiái Igazgatás, az egész Vallásbéli Társaságnak, melly Világi, 's Szyházi Tagokból áll; azért is *elegyes* az Igazgatás; és ugyan ezen okból egy formájú lehet az, az *Angyalai*, és *Helvétzai* Vallásfételen lévő Evangyélikusok között, főképpen a' fundamentomos dolgokban.

2.) Minden Helységbéli Ekklesia, bir magára nézve, az Ekklesiái Igazgatás' gyakorlása' szabadságával, melly szabadságot által ad a' Helység a' maga Világi Elöljáróinak, 's szokott mód szerént választott Predikátorainak.

3.) Ugyan azon vigyázat alatt lévő több Ekklesiák testik a' *Seniorátus*, vagy *Traktuff* (Esperestéget), mellynek, vigyázás és kormányozás végett való Fejei: az Esperestégbéli (*Senioralis*, vagy *Traktualis*) Világi Kurátor; és az Esperesté (Senior) a' mind két rendből (mind a' Világiból t. i., mind az Egyházból) köz akarattal választott Tag Társaikkal együtt, kik azonban öszve hívhatják, a' nyomosabb esetekben az Ekklesiáknak Elöljáróit is, sőt tartoznak is azokat öszve hívni a' nehezebb meghatározású dolgokban.

4.) Az Ekklesiái Igazgatást, és Törvényhozást, az Ekklesiák' jussával, 's az Ekklesiái Törvények szerént gyakorló Társaság, a' *Superintendentalis* Gyűlés (*Conventus*), melly áll a' *Superintend* Kurátorból, *Superintendens*ből, a' *Traktusoknak* vagy *Seniorátusoknak* Kurátoraiból, az Ekklesiáknak Elöljáróiból, és az Esperestékből; 's a' vallásbéli Tudományt, és Ekklesiái tzeremoniákat illető dolgokról ugyan a' *Superintendens*' előlülése alatt; minden más tárgyról ellenben a' *Superintend.* Kurátoré alatt értekezik, 's végez.

5.) Midőn a' *Superintendentziális* Kurátor mint Elölülő, a' mind két rendből különösen választott tanácsos Társaival (Asszessorokkal) együtt, az Ekklesiái

klésiai tárgyakról való értekezés, és végzés végett ülést tart: ez nevezetik *Superintendentziále Konfistoriumnak*. (Tanatsnak.)

6.) Az Ekleziái törvényes dolgoknak, a' legfőbb *graduális Apolláta* úján való és végezésére, úgy nem különben némelly nagy tárgyaknak elintézésére, 's a' Superintendentziák között támadott ellenkezéseknek is eligazítására szükségesen meg kívántatik egy közönséges öszvegyülés (*Conventus generalis*), mellyet a' közönséges Kurátorok, úgymin az efféle öszvegyüléseknek Elölülök, tartoznak mind annyiszor ki hirdetni valahányszor a' szükség kívánja; a' Superintendentensek pedig, és Superintendentziális Kurátoroknak hivatalbéli kötelességek hozza magával, a' ki hirdetett öszvegyülés' helyére 's idejére meg jelenni. Szabadságában áll azonban a' Superintendentziális Gyűlésnek (*Conventusnak*), hogy az emittett Superintendentzia' Képviselei' helyekbe másokat is állíthasson elöl, ka' talán úgy fognak kívánni a' körülállások. A' mind két ágon lévő Evangyélikusokat általában érdeklő eseteknek el végezésére szükség, hogy a' Közönséges öszvegyülés mind a' két ágon lévő Evang. Tagokból álljon; az olly dolgokra nézve pedig, mellyek egyik, vagy másik vallástételen lévőket illetik, tsupán egy vallástételen lévő Tagjai fognak lenni az öszvegyülésnek. Ulyen tárgyak p. o. a' vallásbéli Tudomány, és a' tzeremoniák (*Dogmatica & Liturgica.*) Az e' zekről való tanátskötésokban, az öregebb Superintendentesi illeti az Elölülőség.

7.) Az eddig mondottakból következik, hogy ha a' két vallástételen lévő Evangyélikusoknak köz akarrattal úgy fog tétteni: elegendes Sinatokat is tarthatnak együtt.

8.) Az ollyan helyekben, a' hol vagy egyik vagy másik vallástételen lévő Evangyélikusok közül kevesebben vagynak; a' más résznek ellenben Temploma vagyon; meg lehet engedni, hogy azon Fél, mellynek nintsen Temploma, a' más Fél' Templomában szolgáltathassa ki az Isteni tisztéletet, maga Prédi-

Predikátora által; ha pedig nem volna magának Predikátora: ezen esetre bátran folyamodhatik a' más vallástételen lévő helységbeli Predikátorhoz, kereszttetés, eskettetés temettetés végett; a' Predikátor pedig köteles léfzen; az említett környülállásokban tellyesíteni kívánságaikat, a' hozzája folyamodó más vallástételi Evangyélíkusoknak. — Az olyan helységekben pedig, mellyekben mind a' két rendü Evangyélíkusok laknak, 's új Templomot kellene építeni; jó volna köz költséggel 's erővel közönséges Templomokat építeni: Predikátorokat azonban külön kellene tartani mindenik Félnek, ha lehetne.

Mivel végre az Oskolák, az Ekkléfia' Semináriumi: tehát

9.) Mind az *Augustai*, mind a' *Helvetziai* Vallástételen lévő Evangyélíkusoknak részéről elegyes lehet hasonló formán a' Tudományoknak és Oskoláknak fő Igazgatása; 's úgy hozván magokkal a' helybéli környülállások, a' helybéli Oskolák is elegyesek lehetnének.

Altal látvan magok is a' Gyűlés' Naggyai, hogy mind ezeknek rendes el- intézése további meg- hányált kíván: abban állapodtak meg, hogy a' 'Sinat' tárgyainak ki dolgozására öt elegyes Deputátziók alittassanak ki. Minekutánna az Év. 'Sinat, mind az öt Deputátzió' Tagjait ki nevezte volna a' maga kebeléből: négy Deputátusokat küldött ennek jelentése végett a' Ref. 'Sinathoz, úgymint: *Ráth, Juszt, Pongrátz Imre, és Szokonyi József* Urakat. Tisz. *Ráth Alátyás* Ur volt az Orátor. Vilcza érkezvén a' meg nevezett Deputátus Urak, azt a' hirt hozták, hogy a' Ref. 'Sinat is meg fogja küldeni, az öt elegyes Deputátziókra ki- rendelendő Tagjainak neveiket; a' mint-hogy el- is érkeztek a' Ref. Küldöttek dellyesti 12 óra tájban, 's mindjárt akkor fel is olvasítottak a' sokszor említett Deputátzióknak Ref. Tagjaik.

Kivántam közleni mind az öt Deputátzió' Tagjainak betses neveiket ily renddel:

1.) Az Ekkléliák' külső igazgatása, 's Könyvek' vizsgálása módjának ki- tsinálására rendeltettek
(Pro

(Pro Coordinatiōne Superioritatis.) — — Az
Evangélikusok (Lutheránusok) részéről, a' Világiak
közzül: M. és T. *Balog Péter*, *Radnásfzky Ferentz*,
Matkovits Pál, 's *Pongrácz Imre Urak*; Egyháziak
közzül: TT. *Perlaki*, *Szontag*, *Sztraka*, és *Schramkó*
Urak. — A' Reformátusok' részéről, a' Világiak
közzül: M. és T. *Vay Illván*, *Vay József*, *Domokos*
Lajos, és *Szilasi János Urak*; az Egyháziak közzül:
TT. *Szalai Samuel* (Tiszántellyéki Superintendens),
Tormási Janos, *Pétzeli József*, 's *Szikszai György*
Urak.

2.) Az Oskolák' kormányozása módjának ki-
munkálására. (Pro elaboratione directionis Schola-
rum). A' Reformátusok' részéről, a' Világiak kö-
zzül: M. és T. *Pogány Lajos*, *Lofontzi László Lónyai*,
és *Horváth Urak*; az Egyháziak közzül: TT. *Haldsz*
József (Dunántúlvaló Superintendens), *Paksi Szathmá-*
ri, *Pétzeli Dániel*, 's *Óri Pálóy Urak*. — Az Evan-
gélyikusok' részéről, a' Világiak közzül: M. és T.
B. Prónai Gábor, *B. Požmanitzki József* *B. Prónai*
Sándor, és *Schwartzner Urak*. Az Egyháziak közzül:
TT. *Ráth Mátyás*, *Hamahjár*, *Nikolai*, és *Podkonitz-*
ki Urak.

3.) Az Ekklesiái fenyítéknek ki-dolgozására
(Pro Elaboratione Disciplinae). Az Evangélikusok
részéről; a' Világiak közzül: Tek. *Kejértári*, *Pon-*
grácz, *Bódisár*, 's *Hrabovszky Urak*. Az Egyháziak
közzül: TT. *Nagy István*, *Institoris*, *Litzi*, 's *Vala-*
szki Urak. — A' Reformátusok' részéről, a' Vilá-
giak közzül: Tek. *Szatmári Kirdly*, *Puki*, *Lofontzi*
Károly, és *Pázmándi Josef Urak*. Az Egyháziak
közzül: TT. *Hunyadi Ferentz* (T. *Sinai Ur'* helyébe
választatott Tiszántúlvaló Superintendens), *Lukáts*,
Tóth András, és *Ketsekéméthi Urak*.

4.) A' Házasságot illető dolgok' el-intézése mód-
jának ki-dolgozására. (Pro elaboratione Matrimonii-
alium.) A' Reformátusok' részéről, a' Világiak kö-
zzül: Mélt. és Tek. *Gróf Rádai*, *István*, *Szemere*, és
Csanádi Urak. Az Egyháziak közzül: TT. *Veres-*
házi Péter, *Sámuél* (Dunamellyéki Superintendens),
Szo

Szöke, Kármán József, 's Ertsei Urak. — Az Evangyélíkusok' részéről, a' Világiak között: M. és T. Tihanyi, Lehotzki, Csáfszár, 's Domokos Urak. Az Egyháziak között: TT. Krüdi, Mihalitska, Schmal, és Gamauf Urak.

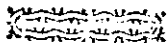
5.) A' Fundátziókról való értekezésre (pro Oeconomicis). Az Evangyélíkusok' részéről, a' Világiak között: Tek. Pronai Pál, Gerhárd, Szakonyi János, és Okrutzki Urak. Az Egyháziak között: TT. Klementsiss, Tzerva, Kárász, és Jezsovitz Urak. — A' Reformátusok' részéről, a' Világiak között: M. és T. Vay Dániel, Kenéssai, Péli, és Petes Urak. Az Egyháziak között: TT. Szelefi Pál, Vatai, Török, és Hunyadi Sámuel Urak.

Ezen elő adott Deputációk, Sept. 22-dikén kezdettek üléshez, 's a' három utólsók márkéfézen vagy-nak munkájokkal; de még a' két elsők nem végeztek,

Nádor-Isány 8 Kir Fő Hertzegsége. Sept. 23-dikán délutáni 3 órakor érkezett villza Budára. Más nap, úgymint 24-diken maga ült elől a' Septemvirális Táblánál. 25-diken (Vasárnap) dél tájban udvarlásra mentek a' Protellások tizen tizen mind a' két részről. úgymint: az Elölülök, Közöns. Inspektorok, négy Superintendensek, 's négy Superintendenciális Fő Kurátorok. —

Maros Vásárhely 20-dik Sept. — A' Maros Széki Fő Királybíró Mgos Gr. Ertsei Toldalagi László Ur 8 Nga Intellátioja a' tegnapi napon esett-meg, még pedig olyan nagy pompával, a' melyhez hasonló ezen helységben nem sok esett; mert ugyan is a' Maros Széki Nemes ifjak közül mint egy húlzon, vagy valamivel még többen, ég-szin két köntösben, ezüst fujtással erőssen meg-hányva; ezüst paizamántos kötsagos Tsúkóson, ezüst, vagy aranynyal ki-varratt, veres tarsajason, két ezüst és fellékel-is ki-feltett ujjanon készült Zászlóval elősöben reggel 8. 9. óra tájban, a' Szék háza elejében trombitásokkal együtt ki állván, onnan a' G. 51 Ur

8 Nga

ő Nga házához le mentenek, a' honnan szép rendel-
sok Fő Rendű emberekkel ő Ngát a' Szék házához
fel-kisérvén, az utzára előre ki rakott ágyuk is a'
maga idejében nagy ropogással meg-szollaltanak.
Délben ebédhez ülven felet számmal, minekutánna
az asztaltól fel költének, a' magok örömeiket azzal
is ki-jelentették, hogy Tántzhoz fogván, két na-
pot és két éjjel tellyes vigalsággal tölttének-el, a-
zok pedig, a' kik ebben a' vigalságban részeseek nem
lehttének, egy magass állásra ki tett hordó bornak
falyamójából ha akartanak, és a' tojongó néptől
ha hozzá férhttének, ugy részeseülhttének.

A' *Marokkoi* Követ oda hagyta vólt *Madridot*,
a' *Spanyol Udvar* részéről lett Had Jelentés után;
de ismét vilzsa téit a' határtól tsupán két szolgál-
val: mivelhogy nem mert szegény feje, a' maga
vérengező indulatú Tsászárijának seeme eléibe kerü-
ni. Nem tsak meg-engedte néki a' *Spanyol Király*,
hogy *Spanyol Országban* maradhason, hanem sor-
sához illendöképpen tartja-is.

A' *Spanyol Udvarnál* lévő *Nagy Britanniai Kö-*
vet, iki nyerte az említett *Udvartól*, hogy a' *Spa-*
nyol Országban lakó vagy útzó *Anglusok* nem kö-
teleztetnek azon *Hitnek* le tételére, mellyel tartoz-
nak más idegenek.

Tudósítás.

A' *Dr. Kiss József Ur Ér-vágó Pathologiája* ne-
vezetű igen hasznos könyvetskéjét lehet találni 8 ga-
rason a' következő helyeken: — *Pellen Weingánd*
Könyváros Urnál; *Debretzenben* rövid időn a' *N.*
Réf. Collegiumban; *Sopronban* *Professzor Rájsz Ur-*
nál; *Köszegen*; *Szombathellyen* *Prof. Kultsár Ur-*
nál; *Posonban*; *Komáromban*; *Kolosváron* hamar-
dca a' *Ref. Typografiában*.

Költ Bétsben Oktobernek 7-dikén 1791.